

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
Соціальної педагогіки та психології
_____ О.В. Пономаренко

« ____ » _____ 20 __ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Технології арт-терапії в роботі психолога”

напрямок підготовки: 6.030102 – психологія
факультет: соціальної педагогіки та психології

2015-2016 навчальний рік

Робоча програма “Технології арт-терапії в роботі психолога” для студентів за напрямом підготовки 6.030102 – «Психологія».

„03” вересня 2015 року – 9 с.

Розробники: Грандт Вікторія Вікторівна, ст. викладач кафедри практичної психології, к. психол. н.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології
Протокол від “26” серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри _____ Н.О.Губа
“26” серпня 2015 року

Схвалено науково-методичною радою факультету соціальної педагогіки та психології
Протокол від “31” серпня 2015 року № 1

Голова _____ Є.М. Калюжна

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки/спеціальність, рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень)	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2,25	Галузь знань 0301 - «Соціально-політичні науки»	Нормативна	
	Напрямок підготовки: 6.030102 - «Психологія»		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	5-й
Індивідуальне науково- дослідне завдання: тези		Семестр	
Загальна кількість годин - 81		4-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лекції	
		12 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
57 год.	73 год.		
Індивідуальні завдання: 0 год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2,4

для заочної форми навчання – 1/9,1

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу „Технології арт-терапії в роботі психолога” – ознайомлення студентів із арт-терапією як напрямом сучасної психологічної науки та практики.

Завдання курсу – в процесі вивчення курсу студенти мають:

- 1) знати історію формування, зміст, структуру та функції арт-терапії;
- 2) сформувати уміння використовувати арт-терапевтичні методики й техніки в роботі з клієнтами;
- 3) розвинути індивідуальні і професійні якості, необхідних як для ефективного виконання професійних обов'язків, так і для всебічного розвитку особистості майбутнього фахівця.

Реалізація означених завдань вивчення курсу „Психологія травмуючих ситуацій” дозволить студентам:

- оволодіти **основними поняттями**: терапія, арт-терапія, ізотерапія, музикотерапія, казкотерапія, танцювально-рухова терапія, ігрова терапія, фототерапія, візуалізація, уява, творчість, інсталяція, колаж, мандала, сублімація, художня експресія, фасилітуюче середовище, метафора, корекція, розвиток, діагностика, клієнт, ресурсний потенціал, «внутрішня дитина» та ін.;
- отримати **знання** щодо предмету, мети та завдання курсу; історії виникнення арт-терапії, структури та функції арт-терапії, сфери застосування арт-терапії, особливості організації групової та індивідуальної арт-терапевтичної роботи, специфіки застосування арт-терапії в роботі з різними категоріями клієнтів, видів та форм арт-терапії, вимог до аналізу продуктів арт-терапевтичної діяльності;
- оволодіти **вміннями**: обґрунтовувати доцільність застосування арт-терапії для вирішення конкретного психологічного завдання; оцінювати ресурсні можливості клієнта та оптимально задіяти й розвивати його творчий потенціал за допомогою арт-терапії; застосовувати арт-терапевтичні методики й техніки для самодіагностики та саморегуляції; кваліфіковано й методично правильно користуватися арт-терапевтичним інструментарієм.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи арт-терапії.

Тема 1. Поняття й основні категорії арт-терапії.

Тема 2. Обґрунтування ефективності арт-терапії.

Тема 3. Системний опис арт-терапевтичного процесу.

Тема 4. Організація арт-терапевтичної діяльності.

Тема 5. Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.

Тема 6. Галузі застосування арт-терапії.

Модуль 2. Практичні аспекти використання арт-терапевтичних методик і технік.

Тема 7. Особливості використання ізотерапії в роботі психолога.

Тема 8. Теорія та практика казкотерапії.

Тема 9: Специфіка застосування музикотерапії.

Тема 10: Танцювально-рухова терапія (ТРТ) в роботі психолога.

Тема 11. Творчий потенціал арт-терапії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	с/п	ла б	ін д	с.р.		л	с/п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи арт-терапії.</i>												
Тема 1. Поняття й основні категорії арт-терапії.	8	2	-	-	-	6	8	2	-	-	-	6
Тема 2. Обґрунтування ефективності арт-терапії.	8	2	-	-	-	6	6	-	-	-	-	6
Тема 3. Системний опис арт-терапевтичного процесу.	8	-	2	-	-	6	6	-	-	-	-	6
Тема 4. Організація арт-терапевтичної діяльності.	8	-	2	-	-	6	8	-	2	-	-	6
Тема 5. Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.	8	-	2	-	-	6	6	-	-	-	-	6
Тема 6. Галузі застосування арт-терапії.	8	2	-	-	-	6	6	-	-	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1	48	6	6	-	-	36	40	2	2	-	-	36
<i>Змістовий модуль 2. Особливості психологічної допомоги клієнтам, що перенесли травмуючу ситуацію</i>												
Тема 7. Особливості використання ізотерапії в	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	6

роботі психолога.												
Тема 8. Теорія та практика казкотерапії.	6	2	-	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 9: Специфіка застосування музикотерапії.	6	-	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 10: Танцювально-рухова терапія (ТРТ) в роботі психолога.	6	-	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 11. Творчий потенціал арт-терапії.	7	2	-	-	-	5	9	2	-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 2	33	6	6	-	-	21	41	2	2	-	-	37
Усього годин	81	12	12	-	-	57	81	4	4	-	-	73

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття й основні категорії арт-терапії	2
2	Обґрунтування ефективності арт-терапії	2
3	Галузі застосування арт-терапії	2
4	Особливості використання ізотерапії в роботі психолога	2
5	Теорія та практика казкотерапії	2
6	Творчий потенціал арт-терапії	2
	Всього:	12

6. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Системний опис арт-терапевтичного процесу.	2
2	Організація арт-терапевтичної діяльності.	2
3	Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.	2
4	Особливості використання ізотерапії в роботі психолога.	2
5	Специфіка застосування музикотерапії.	2
6	Танцювально-рухова терапія (ТРТ) в роботі психолога.	2
	Всього:	12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття й основні категорії арт-терапії.	6
2	Обґрунтування ефективності арт-терапії.	6
3	Системний опис арт-терапевтичного процесу.	6
4	Організація арт-терапевтичної діяльності.	6
5	Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.	6
6	Галузі застосування арт-терапії.	6
7	Особливості використання ізотерапії в роботі психолога.	6
8	Теорія та практика казкотерапії.	8
9	Специфіка застосування музикотерапії.	8
10	Танцювально-рухова терапія (ТРТ) в роботі психолога.	8
11	Творчий потенціал арт-терапії.	7
	Всього:	26

8. Методи навчання

1. За характером подачі (викладення) навчального матеріалу: словесні, наочні, практичні.

2. За організаційним характером навчання: Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; Методи контролю та самоконтролю у навчанні; Бінарні(подвійні) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні.

9. Методи контролю

Методи усного контролю – це бесіда, розповідь студента, роз'яснення, читання тексту, схеми та ін. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента або запитально-відповідна форма – бесіда. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному семінарському занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі.

Колоквіум - обов'язкове опитування за однією чи декількома найбільш важливими темами, розділами навчального предмету. Функції колоквіуму - узагальнююче повторення теми або розділу та контроль якості засвоєння знань.

Модульна контрольна робота є обов'язковою складовою підсумкового контролю навчальних досягнень студентів. Виконання студентами МКР спрямоване на всебічну і комплексну перевірку обсягу, рівня та якості засвоєння ними всього навчального матеріалу, що входить до кожного модуля: як матеріалу, що підлягає вивченню під час аудиторної роботи, так і самостійної роботи.

Залік - форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами лекційного матеріалу, а також виконаних ними певних робіт на семінарських, практичних, лабораторних заняттях. Семестровий залік не

передбачає обов'язкової присутності студентів за умови виконання ними всіх видів робіт, передбачених навчальним планом за семестр.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль знань			Залік	Сума
Контрольний модуль 1	Контрольний модуль 2		20	100
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2			
30	30	20		

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

12. Методичне забезпечення

1. Робоча програма.
2. Навчальна програма.
3. Методичні матеріали для самостійної роботи.
4. Методичні матеріали для семінарських і практичних занять.
5. Тестові тематичні контрольні завдання.
6. Конспекти лекцій.

13. Рекомендована література

Основна

1. Арт-терапія / [ред. и сост. А.И.Копытин]. – СПб. : Речь, 2001. – 150 с.

2. Бурно М.Е. Терапия творческим самовыражением / Бурно М.Е. – М. : Академический проект, 1999. – 364 с.
3. Вачков И.В. Арт-терапия. Развитие самопознания через психологическую сказку / Вачков И.В. – М. : Ось-89, 2007. – 144 с.
4. Диагностика в арт-терапии. Метод «Мандала» / [ред. А.И.Копытин]. СПб. : Речь, 2002. – 144 с.
5. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству, Теория и практика сказкотерапии / Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. – СПб. : Златоуст, 1998. – 300 с.
6. Киселева М.В. Арт-терапия в практической психологии и социальной работе / Киселева М.В. – СПб. : Речь, 2007. – 336 с.
7. Кокоренко В.Л. Арт-технологии в подготовке специалистов помогающих профессий / Кокоренко В.Л. – СПб. : Речь, 2005. – 112 с.
8. Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии / Копытин А.И. – СПб. : Речь, 2003. – 256 с.
9. Копытин А.И. Системная арт-терапия / Копытин А.И. – СПб. : Питер, 2001. – 216 с.
10. Короп И. Законы Радости. Исцеление словом и музыкой / Короп И. – М. : Открытый Мир, 2008. – 56 с.
11. Лебедева Л.Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика / Лебедева Л.Д. – СПб. : Речь, 2003. – 254 с.
12. Остер Дж. Рисунок в психотерапии / Дж. Остер, П. Гоулд. – М. : Генезис, 2000. – 192 с.
13. Практикум по арт-терапии / [ред. А.И.Копытин]. – СПб. : Питер, 2001. – 448 с.
14. Пурнис Н.Е. Арт-терапия. Аспекты трансперсональной психологии / Пурнис Н.Е. – СПб. : Речь, 2008. – 224 с.
15. Сусанина И. Введение в арт-терапию / Сусанина И. – М. : Когито-Центр, 2007. – 95 с.

Додаткова

1. Будза А. Арт-терапия: Йога внутреннего художника / Будза А. – М. : Феникс, 2006. – 317 с.
2. Дрешер Ю.Н. Библиотерапия, теория и практика: учебное пособие / Дрешер Ю.Н. – М. : Профессия, 2007. – 272 с.
3. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Психотерапия зависимостей: метод арт-терапии / Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. – СПб. : Речь, 2002. – 224 с.
4. Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми / Киселева М.В. – СПб. : Речь, 2008. – 160 с.
5. Копытин А.И. Арт-терапия детей и подростков / А.И. Копытин, Е.Е. Свистовская. – М. : Когито-Центр, 2007. – 197 с.
6. Копытин А.И. Тест "Нарисуй историю" / Копытин А.И. – СПб. : Речь, 2003. – 80 с.
7. Королева З. Говорящий рисунок: 100 графических тестов / Королева З. – Екатеринбург : У-Фактория, 2006. – 304 с.
8. Короткова Л.Д. Сказкотерапия для дошкольников и младшего школьного возраста / Короткова Л.Д. – СПб. : Речь, 2001. – 225 с.

9. Кузьмина Е. Р. Нарисуй мне о себе: практическая психология для взрослых и детей / Кузьмина Е. Р. – М. : Когелет, 2001. – 48 с.
10. Лановой В.Е. Метод «Напишите рассказ». Диагностика, терапия и прогноз / Лановой В.Е. – СПб. : Речь, 2006. – 198 с.
11. Лебедева Л. Д. Энциклопедия признаков и интерпретаций в проективном рисовании и арт-терапии / Л.Д. Лебедева, Ю.В. Никонорова, Н.А. Тараканова. – СПб. : Речь, 2006. – 336 с.
12. Назарова Л. Фольклорная арт-терапия / Назарова Л. – СПб. : Речь, 2002. – 224 с.
13. Никитин В. Пластикодрама: Новые направления в арт-терапии / Никитин В. – М. : Когито-Центр, 2003. – 183 с.
14. Копытин А.И. Тест «Нарисуй историю» / Копытин А.И. – СПб. : Речь, 2003. – 80 с.
15. Потёмкина О. Ф. Психологический анализ рисунка и текста / О. Ф. Потёмкина, Е. В. Потёмкина. – СПб. : Речь, 2005. – 524 с.
16. Пурнис Н.Е. Арт-терапия в развитии персонала / Пурнис Н.Е. – СПб. : Речь, 2008. – 176 с.
17. Сельченко К.В. Новейшая цветопсихология / Сельченко К.В. – М. : Харвест, 2007. – 672 с.
18. Черемнова Е.Ю. Танцетерапия. Танцевально-оздоровительные методики / Черемнова Е.Ю. – М. : Феникс, 2008. – 144 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Психодиагностика через рисунок в сказкотерапии [Электронный ресурс] / Т.Д. Зинкевич-Евстигнеева, Д.Б. Кудзилов. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/956743/>
2. Психологос [Электронный ресурс] : Энциклопедия практической психологии. – Режим доступа: <http://www.psychologos.ru/Психологос>.
3. Рудестам К. Групповая психотерапия [Электронный ресурс] / Рудестам К. Режим доступа: _____ – <http://psylib.ukrweb.net/books/rudes01/index.htm>
4. Семененко И. С. Глобализация и социокультурная динамика: личность, общество, культура [Электронный ресурс] / И. С. Семененко // Политические исследования. – 2003. – № 1. – С. 5–24. – Режим доступа к журн.: <http://www.politstudies.ru/N2004fulltext/2003/1/2.htm>.